

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตการศึกษาของไทยเราเป็นการจัดการศึกษาโดยชุมชนหรือท้องถิ่น ที่มีวัดเป็นองค์หลัก โดยมีพระหรือผู้เฒ่าผู้แก่ ปราชญ์ชาวบ้านเป็นครูทำหน้าที่อบรมสั่งสอน ถ่ายทอดความรู้ ค่านิยมและวิถีการดำเนินชีวิตให้แก่บุตรหลาน ถือเป็นจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนและชุมชน (วิชิต นันทสุวรรณ. 2541 : 22) ต่อมาในปี พ.ศ.2464 รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการประถมศึกษา เด็กทุกคนที่มีอายุระหว่าง 7 - 14 ปี ต้องเข้าโรงเรียน รูปแบบการศึกษาจึงได้เปลี่ยนแปลงไป การจัดการศึกษาเป็นแบบรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง นโยบายและหลักสูตรจะถูกสั่งการมาจากกระทรวง โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา มุ่งส่งเสริมความรู้และวิทยาการสมัยใหม่ เพื่อสนองต่อการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและภาคอุตสาหกรรม มีผลทำให้คนที่ได้รับการศึกษาสูงมากขึ้นเพียงใด ก็ยิ่งห่างไกลชุมชนมากขึ้นเท่านั้น

(วิโรจน์ สารรัตนะ. 2543 : 120-140) เกิดการล่มสลายของสังคมเกษตรกรรม หมู่สาวละทิ้งถิ่นกำเนิด หรือถูกถูกอาชีพดั้งเดิมของครอบครัว ทำให้เกิดภาวะสมองไหลจากชนบทเข้าสู่สังคมเมืองมากขึ้น เพราะเด็กไม่สามารถนำความรู้ที่ได้จากระบบโรงเรียนไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตลอดจนสร้างสรรค์ชุมชนของตนได้ (พิทยา ร่องกุล. 2542 : 152 - 155) จึงสามารถกล่าวได้ว่า การจัดการศึกษาที่ผ่านมาเป็นระบบการศึกษาที่สร้างความแปลกแยกระหว่างโรงเรียนกับชุมชน บทบาทของชุมชนต่อการจัดการศึกษาจึงลดลงไปด้วย (ศิริกาญจน์ โกลุมภ์. 2542 : 3)

จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยได้ประสบกับภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดสภาวะเศรษฐกิจถดถอย จำนวนคนว่างงานเพิ่มขึ้น ปัญหาสังคม สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม รวมถึงปรากฏการณ์ความเสื่อมถอยของคุณธรรม จริยธรรม (จิรพันธ์ ไตรทิพจรัส. 2542 : 10) สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการศึกษาที่ผ่านมาไม่สามารถบรรลุเป้าหมายพื้นฐานที่ว่าการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีคุณธรรม เป็นการเสริมสร้างความรู้ความสามารถขึ้นพื้นฐาน เป็นการถ่ายทอดวิทยาการและเทคโนโลยีจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง และช่วยให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข เพราะถ้าหากการจัดการศึกษาสามารถนำเอาความรู้และเทคโนโลยีเข้าสู่กระบวนการผลิตด้านอุตสาหกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาทักษะฝีมือ ความรู้ ความชำนาญการของแรงงานไทยให้สอดคล้องกับความต้องการของเทคโนโลยี และหากการศึกษาสามารถสร้างผู้นำรุ่นใหม่ได้จริง ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้พื้นฐานทางประชาธิปไตย ก็จะสามารถทำให้ได้ผู้นำทางการเมืองที่มีประสบการณ์ความรู้

ในการบริหารบ้านเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล คงไม่ต้องประสบปัญหาทางเศรษฐกิจหรือแม้จะประสบปัญหาบ้างแต่ก็คงไม่ถึงขั้นวิกฤติเช่นนี้ได้ (วิชัย ดันศิริ, 2542 : 13-14)

จากสภาพการณ์ดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้เกิดกระแสเรียกร้องให้มีการปฏิรูปในทุก ๆ ด้าน รัฐต้องปรับแนวทางการกำหนดนโยบายสาธารณะของรัฐให้เข้ากับสภาวะสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป เริ่มด้วยการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่วางหลักประกัน เพื่อให้มีการขับเคลื่อนทางการศึกษาของชาติ โดยให้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี อย่างมีคุณภาพและไม่เก็บค่าใช้จ่าย ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ (มาตรา 43 และ มาตรา 81) เป็นพลังผลักดันให้เกิดการปฏิรูปการศึกษา และมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยยึดหลักการที่สำคัญคือ เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับทุกคนและทุกส่วนในสังคมด้วยการปฏิรูปการเรียนรู้ มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการมีการกระจายอำนาจลงสู่เขตพื้นที่เน้นการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Base Management : SBM) (ศูนย์ปฏิรูปการศึกษา, 2542 ; อ้างถึงใน จารุมาศ บุญอินทร์, 2545 : 2) โดยมีเป้าหมายพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขในสังคมโลกาภิวัตน์ (กรมสามัญศึกษา, 2540 : 1) นำสู่การพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549 ที่มุ่งพัฒนาสู่สังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพใน 3 ด้าน คือ เป็นสังคมคุณภาพที่ยึดหลักความสมดุล พอดี และพึ่งตนเองได้โดยที่ทุกคนมีโอกาสและความเสมอภาคที่จะพัฒนาตนเองเต็มศักยภาพ มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีระบบเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง และระบบการเมืองที่โปร่งใส เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ที่สร้างโอกาสให้คนไทยทุกคนคิดเป็นทำเป็น มีเหตุผล สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการแข่งขันอย่างรู้เท่าทันโลก และเป็นสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน ดำรงไว้ซึ่งคุณธรรมและคุณค่าของเอกลักษณ์สังคมไทย ที่พึงพวเกื้อกูลกัน รู้รักสามัคคี มีความรักภักดีในชาติและท้องถิ่น มีสถาบันครอบครัวเป็นรากฐานการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง นำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขของคนไทย (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549, 2545 : 38 – 39)

อนึ่งในการจัดการศึกษาของชาติให้มีคุณภาพตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติวางไว้และเพื่อเป็นการหล่อหลอมสังคมให้เข้มแข็งและมีคุณภาพตามที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549 กำหนดไว้ นั้น จำเป็นต้องอาศัยงบประมาณจำนวนมาก ถ้าต้องพึ่งการจัดสรรจากภาครัฐเพียงอย่างเดียวคงไม่เพียงพอ ดังจะเห็นได้จาก

ในระยะ 15 ปีที่ผ่านมา รัฐจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาเพียงร้อยละ 3.4 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (อมรวิรัช นาคทรพรพ. 2540 : 189) ซึ่งจัดว่าเป็นงบประมาณที่น้อยมาก เมื่อเทียบกับขนาดอารยประเทศ การที่หวังจะพึ่งทุนจากรัฐนั้นคงเป็นไปได้ยาก ดังนั้นเพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาสัมฤทธิ์ผลและเป็นการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพทั้งในปัจจุบันและอนาคต จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นระดับต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ ให้การสนับสนุน ตลอดจนการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรเอกชนต่าง ๆ รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษา ด้วยการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น และระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามความในหมวด 8 ว่าด้วยทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ที่ระบุให้รัฐส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา และสถาบันสังคมอื่นโดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรให้แก่สถานศึกษา อันเป็นส่วนหนึ่งของการระดมทุนเพื่อศึกษานั้นเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 ก : 29-32)

การระดมทุนเพื่อการศึกษาจากส่วนต่าง ๆ ในสังคม มีหลากหลายรูปแบบ นับตั้งแต่การส่งเสริมให้มีการบริจาคเงินและทรัพย์สินเพื่อการศึกษา การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา การร่วมเป็นคณะกรรมการการศึกษา การร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน การเป็นวิทยากรให้ความรู้และถ่ายทอดประสบการณ์ และการให้ใช้สถานประกอบการเป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นต้น (สุวัฒน์ มุทษเมธา. 2524 : 33-34 ; มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2526 : 89 และ กิตติโชค ห้อยยี่ภู่. 2527 : 15-16) อีกทั้งวิธีการทางภาษีถือเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งที่จะเกิดทางให้มีก้อนเงินก้อนใหม่เกิดขึ้นในระดับท้องถิ่นที่จะนำมาใช้พัฒนาการศึกษาแทนการเก็บภาษีแบบเดิม ตลอดจนการระดมทุนโดยการดำเนินกิจการของสถาบันการศึกษาเอง (วิชัย ตันศิริ. 2542 : 97-100)

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันการระดมทุนเพื่อการศึกษาของไทยเรานั้นยังไม่อาจเรียกว่าเป็นการระดมได้เนื่องจากเงินส่วนใหญ่มาจากงบประมาณของรัฐซึ่งก็มีขีดจำกัดในการเพิ่มปริมาณมาตลอด การระดมทุนจากชุมชนยังมีอยู่แต่ยังคงจากปัจจัยหลายประการ ทั้งปัจจัยจากทางโรงเรียนได้แก่ ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เป็นอุปสรรคต่อการสนองความต้องการของชุมชน โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์กันน้อย และประชาชนขาดความศรัทธาในตัวครูและผู้บริหาร เป็นต้น และปัจจัยทางด้านชุมชนเอง ได้แก่ ประชาชนไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา เข้าใจว่างานพัฒนาโรงเรียนเป็นหน้าที่ของรัฐเท่านั้น ระดับการศึกษา สถานะทางเศรษฐกิจและสถานภาพการทำงานของประชาชนและสิ่งแวดล้อมของชุมชนรอบ ๆ โรงเรียนเป็นแหล่งเสื่อมโทรม

เป็นต้น (ภูวนาด คงแก้ว, 2539 : 52-53) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2541 : 279-283) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการระดมทุน เพื่อการศึกษาว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการระดมทุนเพื่อการศึกษา ได้แก่ ความศรัทธา ความรู้สึกเป็นเจ้าของ ความเป็นห่วงสวัสดิภาพบุตรหลาน ความเกี่ยวข้องผูกพันกับโรงเรียน ผู้บริหาร และครูมีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน ผู้บริหารทำงานกับกรรมการการศึกษาได้ดี ผู้บริหารและครูให้เกียรติและให้กำลังใจแก่ผู้เข้ามามีส่วนร่วม และสร้างความมั่นใจให้แก่ชุมชน ปัจจัย ที่เกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ได้แก่โรงเรียนที่มีแผนงานดี มีความน่าเชื่อถือเรื่อง การเงิน และมีการพัฒนาที่ดี เป็นต้น และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการระดมทุนเพื่อการศึกษา ได้แก่ เศรษฐกิจตกต่ำ ความเสื่อมศรัทธา ความไม่ผูกพันกับชุมชน การขาดความสัมพันธ์อันดี กับโรงเรียน และความขัดสนของบุคคล โรงเรียนไม่มีผลงานที่ประสบผลสำเร็จเสนอให้ชุมชน ชื่นชม เป็นต้น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการระดมทุนเพื่อการศึกษา พบว่า รูปแบบการระดมทุนเพื่อการศึกษา มีรูปแบบที่หลากหลายไม่ตายตัว ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน ทั้งสภาพความพร้อมของชุมชน และสภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่มีผลต่อ การระดมทุนเพื่อการศึกษา ฉะนั้น โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในฐานะที่เป็นหน่วยงานหนึ่ง ที่มีหน้าที่ในการให้บริการทางการศึกษาอยู่ใกล้ชิดชุมชน จำเป็นต้องศึกษาเกี่ยวกับการระดมทุน เพื่อการศึกษา เพื่อนำมาซึ่งทรัพยากรทางการศึกษา เป็นการกระตุ้นให้เกิดความศรัทธาและ คำนิยมใหม่เกี่ยวกับการระดมทุนเพื่อการศึกษา อันจะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการศึกษา จากทุกส่วนของชุมชน และร่วมสร้างพลังแห่งการปฏิรูปการศึกษา เพื่อการศึกษาที่มีคุณภาพ ต่อไป

ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการระดมทุน เพื่อการศึกษาตามความคิดเห็นของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนสังกัด กรมสามัญศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้งในแง่รูปแบบการระดมทุนเพื่อการศึกษา สภาพความพร้อมของชุมชนต่อการระดมทุนเพื่อการศึกษา และสภาพความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนที่มีผลต่อการระดมทุนเพื่อการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลพื้นฐาน ให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการศึกษาในโรงเรียนได้ส่งเสริมและกระตุ้น ให้เกิดแรงจูงใจในการระดมทุนเพื่อการศึกษา เพื่อใช้ในการจัดการศึกษา อันจะส่งผลให้ มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และผลผลิตคือผู้เรียนมีคุณภาพ ตรงตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์เกี่ยวกับ รูปแบบการระดมทุนเพื่อการศึกษา สภาพความพร้อมของชุมชน สภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่มีผลต่อการระดมทุนเพื่อการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์เกี่ยวกับ รูปแบบการระดมทุนเพื่อการศึกษา สภาพความพร้อมของชุมชน สภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่มีผลต่อการระดมทุนเพื่อการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ โดยจำแนกตามสถานภาพการทำงาน

สมมติฐานของการวิจัย

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการระดมทุนเพื่อการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ของประชาชนในจังหวัดบุรีรัมย์ที่มีสถานภาพการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบความคิดเห็นของชุมชนเกี่ยวกับรูปแบบและแนวทางการระดมทุนเพื่อการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์

2. ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นข้อสนเทศ สำหรับผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา นำไปพัฒนา ปรับปรุงการบริหารโรงเรียนและความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนให้เอื้อต่อการระดมทุนเพื่อการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ผลการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นข้อสนเทศสำหรับผู้บริหารระดับจังหวัด ในการกำหนดแนวทางพัฒนาส่งเสริมผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ให้มีการระดมทุนเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษายิ่งขึ้น

4. ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในการวางแผนปรับปรุง พัฒนาระเบียบ ข้อบังคับและการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนให้เอื้อต่อการระดมทุนเพื่อการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์เกี่ยวกับรูปแบบการระดมทุนเพื่อการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนสังกัด

กรมสามัญศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ 3 ด้านดังนี้

- 1.1 รูปแบบการระดมทุนเพื่อการศึกษา
- 1.2 สภาพความพร้อมของประชาชนในชุมชนต่อการระดมทุนเพื่อการศึกษา
- 1.3 สภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่มีผลต่อการระดมทุน

เพื่อการศึกษา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อยู่ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 1,538,557 คน (สำนักงานสถิติจังหวัดบุรีรัมย์, 2545)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Taro Yamane ที่ความเชื่อมั่น 99.73% ความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2534 : 30 ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2541 : 112) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 900 คน จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสถานภาพการทำงานอย่างมีสัดส่วนให้กระจายไปตามพื้นที่ที่โรงเรียนมัธยมศึกษาตั้งอยู่ทั้ง 23 อำเภอ/กิ่งอำเภอ ของจังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวจะทำการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือเลือกสุ่มเฉพาะผู้ที่สามารถอ่าน และเขียนภาษาไทยได้

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ สถานภาพการทำงาน ได้แก่ นายจ้าง ลูกจ้างรัฐบาล ลูกจ้างเอกชน ธุรกิจส่วนตัว ช่วยครอบครัวโดยไม่ได้รับค่าจ้าง และอื่น ๆ

3.2 ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของชุมชนเกี่ยวกับการระดมทุนเพื่อการศึกษา ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ รูปแบบการระดมทุนเพื่อการศึกษา สภาพความพร้อมของชุมชนต่อการระดมทุนเพื่อการศึกษา และสภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่มีผลต่อการระดมทุนเพื่อการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานด้านการศึกษา อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคน โดยให้ทุกคนมีความเสมอภาคและเท่าเทียมทางคุณภาพ การศึกษา มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทนต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก มีความสามารถในการประกอบอาชีพ พึ่งตนเองได้ ดำรงชีวิตอย่างมีคุณธรรม สามารถพัฒนาตนเองและมีบทบาทร่วมในการพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข ปัจจัยที่จะส่งผลให้การศึกษาที่มีคุณภาพได้แก่ การจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ครูและบุคลากรทางการศึกษาและกระบวนการบริหารจัดการ

2. ชุมชน หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในอาณาบริเวณที่มีโรงเรียนมัธยมศึกษาตั้งอยู่ มีความผูกพันต่อสถานที่นั้น มีจารีตประเพณี ความคิดเห็น และความเชื่อไปในทางเดียวกันใช้สถาบันต่าง ๆ ร่วมกัน และร่วมแรงร่วมใจกันทำกิจกรรมบางอย่างได้สำเร็จ

3. การระดมทุนเพื่อการศึกษา หมายถึง การระดมสรรพกำลังและทรัพยากรที่ใช้ในการพัฒนาการศึกษาทั้งจากภาครัฐและภาคประชาชน ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาชน จำแนกออกเป็น 3 ด้าน คือ

3.1 รูปแบบการระดมทุนเพื่อการศึกษา หมายถึง รูปแบบการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรเพื่อใช้ในการพัฒนาการศึกษาทั้งจากภาครัฐและภาคประชาชน ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาชน

3.2 ความพร้อมของชุมชน หมายถึง สภาพความพร้อมของชุมชนต่อกรระดมทุนเพื่อการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3.3. สภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง สภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่มีผลทั้งทางบวกและทางลบต่อการระดมทุนเพื่อการศึกษา

4. สถานภาพการทำงานของคนงาน หมายถึง สถานภาพการทำงานของคนงานในจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จำแนกสถานภาพการทำงานออกเป็น 6 กลุ่ม ดังนี้ (สำนักงานสถิติจังหวัดบุรีรัมย์, 2545)

4.1 นายจ้าง หมายถึง ผู้ประกอบธุรกิจที่ตนเองเป็นเจ้าของ และได้มีการจ้างบุคคลตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไปมาช่วยในฐานะลูกจ้าง

4.2 ลูกจ้างรัฐบาล หมายถึง ผู้ซึ่งทำงานในหน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจ โดยได้รับค่าจ้าง

4.3 ลูกจ้างเอกชน หมายถึง ผู้ซึ่งทำงานโดยได้รับค่าจ้างในสถานธุรกิจที่มีนายจ้างเป็นเจ้าของ

4.4 ธุรกิจส่วนตัว หมายถึง ผู้ประกอบธุรกิจของตนเองหรือดำเนินการร่วมกับผู้อื่น โดยไม่ได้จ้างบุคคลอื่นมาทำงานในฐานะลูกจ้าง

4.5 ช่วยครอบครัวโดยไม่ได้รับค่าจ้าง หมายถึง ผู้ซึ่งทำงานให้แก่ครอบครัวในไร่นา การเกษตร หรือธุรกิจครอบครัว

4.6 อื่น ๆ หมายถึง ผู้ที่ไม่จัดอยู่ในสถานภาพการทำงานทั้ง 5 กลุ่มดังกล่าวข้างต้น

5. โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่ตั้งในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์